26.9.2025

Eduskunnan Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Kirjallinen lausunto

HE 99/2025 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026, ympäristön- ja luonnonsuojelu

Pyydettynä lausuntona valtion talousarvioksi teemasta ympäristön- ja luonnonsuojelu vuodelle 2026 Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- METSO-ohjelmalla tulee varmistaa ensisijaisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen (YM/2024/57) mukaisten vanhojen metsien kriteerien täyttävien kohteiden sekä luonnontilaisen metsän määritelmän mukaisten kohteiden suojelu.

- Valtion tulee huolehtia, että kansalliset tavoitteet on suhteutettu käytettävissä olevaan rahoitukseen. Tämä pitää ottaa huomioon jatkossa erityisesti kansallisen ennallistamissuunnitelman tavoitteissa ja toimeenpanossa.

- Luonnonarvomarkkinoiden käyttöönoton edellytyksenä tulee olla toimijan oman arvoketjun luontohaittojen vähentäminen eli niin sanottu lieventämishierarkia. Kotimaisen puuraaka-aineen saatavuutta ei saa heikentää luonnonarvomarkkinoiden kautta.

- Kiertotalouden ja biotalouden roolin esiintuominen vihreän siirtymän ja vihreän kasvun perustana on kannatettavaa. Strategisen kiertotalousohjelman keskeinen tavoite vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta on erittäin tärkeä.

- Lupa- ja valvontaviraston tavoite on käynnistää toiminta häiriöttä ja sujuvasti uudistuksen tavoitteita toteuttaen. Myös siirtymävaiheessa tulee huolehtia lupaprosessien sujuvuudesta.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

METSO-ohjelma

METSO-ohjelman jatkokausi vuosille 2026–2040 on ollut valmistelussa, ja ehdotus päätökseksi on lausunnolla 13.10. saakka. Ohjelman tavoitteena vuosille 2026–2030 on pysyvän suojelun lisääminen 40 000 hehtaarilla Etelä-Suomessa. Tämän kokonaisuuden kustannusarvio on yhteensä 300 miljoonaa euroa. Lisäksi tavoitteena on 10 000 hehtaarin suojelu Pohjois-Suomessa perustuen vanhojen metsien kriteerien mukaisten sekä luonnontilaisten metsien

määritelmän mukaisten kohteiden suojeluun yksityismailla. Tämän kustannusarvio on 50 miljoonaa euroa.

METSO-ohjelman pysyvään suojeluun on budjetoitu vuodelle 2026 19 miljoonaa euroa ja siirtomääräraha 0,5 miljoonaa euroa eli yhteensä 19,5 miljoonaa euroa. Tavoitteet ovat ylimitoitettuja rahoitukseen nähden.

Rahoituksella tulee varmistaa ensisijaisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen (YM/2024/57) mukaisten vanhojen metsien kriteerien täyttävien kohteiden sekä luonnontilaisten metsien määritelmän mukaisten metsien suojelu. Valtion tulee huolehtia, että kansalliset tavoitteet on suhteutettu käytettävissä olevaan rahoitukseen. Tämä pitää ottaa huomioon jatkossa erityisesti kansallisen ennallistamissuunnitelman tavoitteissa ja toimeenpanossa.

Luonnonarvomarkkinat

Talousarvioesityksessä todetaan, että hallitus edistää vapaaehtoisen ekologisen kompensaation ja luonnonarvomarkkinoiden käyttöönottoa. Jos luonnonarvomarkkinoita viedään osaksi lainsäädäntöä, tulee perusedellytyksenä olla lakitason vaatimus lieventämishierarkian toteuttamisesta. Toimijoilta tulee edellyttää lakiin perustuen ja todennetusti ensin omien haittojen välttämistä ja vähentämistä. Suomalaista luontopääomaa ei saa asettaa markkinoille, jossa luontohaitan aiheuttajat saavat kilpailuetua hankkimalla luontoarvoja Suomesta. Luonnonarvomarkkinassa myöskään luonnonarvon jälleenmyyntiä ei tule sallia. Kotimaisen puuraaka-aineen saatavuutta ei saa heikentää luonnonarvomarkkinoiden kautta. Luonnonarvomarkkinan sisältämät riskit tulee arvioida perusteellisesti ennen jatkovalmistelua.

Kierto- ja biotalous

Valtion talousarviossa painotetaan useaan otteeseen kiertotaloutta ja biotaloutta vihreän siirtymän ja vihreän kasvun perustana. Talousarvioissa on myös viittauksia strategiseen kiertotalousohjelmaan, missä keskeisenä tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta. Metsäteollisuus ry näkee tämän erittäin tärkeänä tavoitteena. Tämä tulisi ottaa huomioon ja lähtökohdaksi myös uuden Kiertotalouslain valmistelussa, jotta Suomi voi olla edelläkävijä siirryttäessä pois fossiilisista ratkaisuista kohti biopohjaista kiertotaloutta. Talousarvioissa tunnistetaan oikein, että kierto- ja biotaloudella vahvistetaan Suomen raaka-aineomavaraisuutta ja talouden perustaa. Tämä ei voi toteutua, jos uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä pyritään kategorisesti vähentämään.

Talousarvioissa todetaan myös, että ”*Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, kansainvälistä ja alueellista yhteistyötä, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vähähiilistä kierto- ja biotaloutta sekä puhtaita ratkaisuja. Kansallisen tason ratkaisut palvelevat myös viennin edistämistä.*” Tähän pyritään talousarvossa vastaamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden tukemisella. Metsäteollisuus ry näkee tämän tärkeänä, mutta toteaa, että tähän varatut määrärahat ympäristöhallinnon toimialalla (”*Kiertotaloudella vahvistetaan Suomen raaka-aineomavaraisuutta ja talouden perustaa. Kierto- ja biotaloutta edistäviin*

kehittämistehtäviin ja hankkeisiin on varattu n. 0,5 milj. euroa") ovat asian merkityksellisyyteen nähden varsin vaatimattomat.

Metsäteollisuus ry näkee tärkeänä, että Metsäbiotalouden tiedepaneelille on varattu hyvin rahoitusta (800 000 euroa). Talousarvioista uupuu kuitenkin tekstimuotoinen maininta, että metsäbiotalouspolitiikan suunnittelun ja päätöksenteon sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan suuntaamista tuetaan Metsäbiotalouden tiedepaneelin avulla.

Luvitus

Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoihin myönnetään nettomäärärahaa 117,6 miljoonaa euroa. Yksi viraston tavoitteista on, että toiminta käynnistyy häiriöttä ja sujuvasti uudistuksen tavoitteita toteuttaen. Myös siirtymävaiheessa tulee huolehtia lupaprosessien sujuvuudesta.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja